

Jaarboek Architectuur Vlaanderen

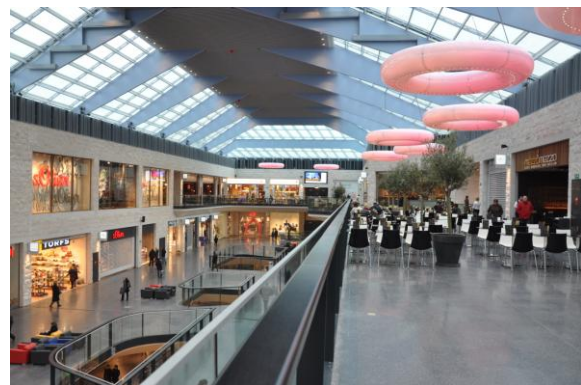
De Engelse tiende editie van het Jaarboek Architectuur Vlaanderen "Radicale Gemeenplaatsen / Europese architectuur uit Vlaanderen" werd officieel voorgesteld tijdens de recente opening van de Architectuurbiënnale in Venetië. Begin september werd het boek in Vlaanderen gepresenteerd, ditmaal in Aarschot in de 's Hertogenmolens, een schitterende transformatie en uitbreiding door de noArchitecten. Dit project werd ook weerhouden in de basisselectie van het boek.

*Opwijk / woning met praktijk / Marie-José Architecten / Foto Johannes Schwartz
Antwerpen / MAS / NEUTELINGS RIEDIJK ARCHITECTS / Foto Jan Lucus (Nadaar)*

Het formaat en het concept van het boek is veranderd. De publicatie is verkrijgbaar met drie verschillende covers. Het eerste deel is een beeldessay van

de weerhouden projecten door verschillende fotografen. Soms sterk documentair, soms een zeer eigenzinnige kijk van de fotograaf op het gebouw. In het eerste essay gaat Aglaée Degros in op de "revitalisering van de Vlaamse infrastructurele publieke ruimte" en als eerste voorbeeld wordt uitvoerig het Stadsontwerp Hessenberg in Nijmegen (NL) gepresenteerd. Wat dit voorbeeldig project van AWG hier komt doen zal voor veel lezers een raadsel zijn. Ook het tweede voorbeeld, de dierenartsenpraktijk Malpertuus van De Vylder, Vinck & Taillieu, is een boeiend project maar de band met de publieke ruimte erg vaag. De villa in Buggenhout van het bureau Office Kersten Geers David Van Severen wordt door Degros omschreven als een soort "pro-publieke" ruimte. In feite gaat het om een woning op een verkaveling waarbij de architecten teruggrijpen naar een "palladiaans" gestructureerd planconcept dat men kan aantreffen in de woningen die Charles Vandenhove in het begin van de jaren '80 bouwde. Een terechte selectie is het VOKA gebouw van Office Kersten Geers David Van Severen (i.s.m. bureau Goddeeris) omdat volgens mij een kwalitatief kantoorgebouw werd gerealiseerd met een gering budget (hierover wordt in het Jaarboek stelselmatig gezwezen!). Of dit project volgens Degros "geheel en volledig aansluit bij de logica van het Vlaamse landschap" is voor mij een raadsel. Veel interessanter was geweest dit VOKA gebouw te vergelijken met het nabij gelegen kantoorgebouw van Leiedal uit de jaren '70.

Twee gebouwen in Kortrijk: Villa VOKA Office Kersten Geers David Van Severen (i.s.m. bureau Goddeeris) & Kortrijk K / Robbrecht & Daem Architects foto: Marc Dubois

"Architectuur voor stadsvernieuwing" van André Loecx en Els Vervloesem daarentegen bezit een heldere opbouw met in het verhaal ook voorbeelden uit Gent (Brugse Poort) en Kortrijk (K shoppingcentrum en woontoren). Stefan Devoldere belicht in "Een aangepast woonkader" diverse aspecten van het wonen met daarin twee voorbeelden die uitvoerig worden gedocumenteerd. De verbouwing van een eerder banale fermette in Sint-Eloois-Winkel door 51N4E is één van de boeiendste gebouwen van de voorbije jaren. Het gaat hier niet om het oude tegenover het nieuwe te plaatsen, het bestaande wordt als waardig onderdeel gezien van het totaal project. Devoldere bespreekt ook woning Rotelenberg in Oudenaarde van De Vylder, Vinck & Taillieu en de reeds vermelde

woning van Office. Onder de titel "Gemeenplaats en classicisme" komt Dirk Somers terug op het begrip "gemeenplaats" dat Geert Bekaert introduceerde om de Belgische (Vlaamse) architectuur te vatten. Somers stelt "Zoals de gemeenplaats niet houdt van het doctrinaire, zo voelt de nevelstad niets meer voor betweterige gebouwen". De woning in Opwijk van Marie-José Van Hee en het wijkcentrum Brugse Poort van De Smet Vermeulen Architecten krijgen van Somers het label van "gemeenplaatselijke imitatie". Wat de Vlasmarktbrug komt doen in dit verhaal van "gemeenplaats" is niet duidelijk. Maarten Delbeke belicht in "De gevel in de stad" het interessante gegeven van de gelaatsuitdrukking van een gebouw. Om dit verhaal te verduidelijken werd gekozen voor projecten van Robbrecht & Daem, De Smet Vermeulen, Meta en B-Architecten .

De bijdrage van Axel Sowa "Auf Holzwegen" gaat in op de materialiteit en het houtgebruik in het bijzonder. Hier fungeert de reeds vermelde dierenartsenpraktijk als centraal project. In "Habitus en weerbarstigheid" gaat Christian Kieckens in op het werk van Marie-José Van Hee, de kleine schaal van een groots oeuvre. Haar woningen ontstaan vanuit een grote sensibiliteit rond ruimte en licht die bepalende factoren zijn in het creëren van een woning. Bij haar geen opgelegd strak planconcept zoals in de woning van Office in Buggenhout.

Ellis Woodman's essay legt de nadruk de ontwikkeling van het Eilandje in Antwerpen waarbij de twee torens ontworpen door Diener en Diener uitvoerig worden gedocumenteerd, echter zonder één beeld van het interieur. In "De tempel en de fabriek" gaat Christoph Grafe, hoofdredacteur van het boek en directeur van het VAI, in op het MAS van Neutelings Riedijk Architects en de C-Mine te Genk van 51N4E. In zijn verhaal komen ook deSingel en de nieuwe bibliotheek te voorschijn.

In het voorlaatste essay "Stedenbouw (en architectuur) volgens artistieke principes" gaat Guy Châtel in op de Gentse Stadshal van Robbrecht / Daem / Van Hee. Zijn verhaal start bij Camillo Site en de transformaties die onder burgemeester Braun werden gerealiseerd. Wat de auteur vergat te vermelden is dat 25 jaar geleden voor deze site een internationale wedstrijd werd georganiseerd in het kader van de viering 125 jaar Sint Lucas, een initiatief waarvoor de eerste maal het idee van een stadshal te voorschijn kwam.

Tot slot belicht Pieter T'Jonck zeer uitvoerig de uitdagingen waarmee onze hoofdstad wordt geconfronteerd en dit onder de titel "What about Brussels?" . Het is geen fraai verhaal, wel een opsomming van gemiste kansen. Onder de titel "Lichtpunten?" belicht T'Jonck bondig de drie studies "Brussel 2040" die recent werden gemaakt door 51N4E, KCAP en Secchi-Viganò. De problematiek betreffende de inplanting van drie grote shoppingcentra wordt onvoldoende benadrukt.

De formule van de essays geeft aan het geheel het karakter van een leesboek. Bij de vorige editie zag men glashelder welke de selectie was van de voorbije twee jaar. Alle documenten die een project moeten documenteren stonden bij elkaar. Nu worden plannen en foto's over het gehele boek gestrooid. Wat niet

duidelijk is welke gebouwen er nu door de redactie werden weerhouden en op welke basis andere projecten werden afgewezen. Van het VAI mag men verwachten de selectie sterker te motiveren. Aan de basisselectie zal niemand aanstoot nemen, MAS en C-Mine zijn projecten die met kop en schouders de productie in Vlaanderen overstijgen. Er zijn echter ook gebouwen die in het boek ontbreken en die een bijdrage zouden kunnen leveren aan het debat over architectuur en stedenbouw in Vlaanderen.

Marc Dubois
6 Oktober 2012.